

Na podlagi prvega odstavka 6. člena Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 113/06 - uradno prečiščeno besedilo in 33/09) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo) je Državni zbor na seji dne 2. februarja 2010 sprejel

RESOLUCIJO O NACIONALNEM PROGRAMU RAZVOJA CIVILNEGA LETALSTVA REPUBLIKE SLOVENIJE DO LETA 2020 (ReNPRCL)

Civilno letalstvo ima v Republiki Sloveniji dolgo tradicijo in je eno izmed gonil slovenskega gospodarstva. Ob upoštevanju predvidenega razvoja civilnega letalstva je treba z vso odgovornostjo do okolja, potreb uporabnikov in izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva postaviti okvir prihodnjega razvoja. Nacionalni program razvoja civilnega letalstva bo začrtal cilje in ukrepe za doseganje izbranih ciljev. S tem bo vsem nosilcem razvoja civilnega letalstva postavil temelje za usklajeno delovanje in trajnostni razvoj civilnega letalstva v Republiki Sloveniji.

Civilno letalstvo je pojem, ki zajema komercialno letalsko dejavnost (letalske prevoznike, obratovalce letališč), letalsko proizvodnjo ter dejavnosti splošnega letalstva, ki vključujejo letenje za lastne potrebe ter športno in ljubiteljsko dejavnost. Poleg tega se je nujno treba zavedati neposrednega vpliva civilnega letalstva na velik del gospodarstva, saj po sami naravi zahteva vrsto podpornih dejavnosti, poleg tega pa je najhitrejša možnost za prevoz ljudi, blaga in pošte.

Država lahko in mora s svojimi pristojnostmi in upravnimi nalogami zagotoviti temelje za razvoj celotnega civilnega letalstva. Komercialna letalska dejavnost je kot gospodarska panoga izpostavljena tržnemu delovanju in temelji na zasebnem lastništvu. Država ima omejeno in točno opredeljeno vlogo, v okviru katere mora skrbeti za javni interes varnega, rednega in učinkovitega zračnega prometa. Na podlagi navedenega bo država na način, ki ga določa ta program, vzpostavila temelje in skupni okvir za nadaljnji razvoj civilnega letalstva v letih od 2010 do 2020.

1. SEDANJE STANJE CIVILNEGA LETALSTVA V REPUBLIKI SLOVENIJI

1.1. ORIS STANJA IN PREDVIDENI OBSEG ZRAČNEGA PROMETA V PRIHODNOSTI

Civilno letalstvo zagotavlja eno temeljnih oblik prevoza ljudi, blaga in pošte ter neposredno in posredno zagotavlja veliko delovnih mest. Kot gospodarska dejavnost temelji na hitrem tehnološkem razvoju in je zaradi narave obratovalnih stroškov ter visoke konkurence izpostavljeno zakonitostim tržnega delovanja. Že od svojih začetkov je ponujalo možnost za neprimerno hitrejši način potovanja in prevoz tovora ter pošte v primerjavi z drugimi oblikami prevoza. Z razvojem tehnologije in rastjo ponudbe se je možnost letalskega potovanja približala širši javnosti in gospodarstvu.

Stroški letalskega prevoza kljub veliki konkurenčnosti trga v zadnjih letih naraščajo. Razloge lahko iščemo predvsem v nihanju cen pogonskega goriva ter vedno višjih varnostnih in okoljevarstvenih zahtevah. Zračni promet poleg nedvornih vplivov, kot so večja mobilnost prebivalstva, zagotavljanje delovnih mest in spodbujanje gospodarske rasti, prinaša tudi obremenitve na okolje, ki jih mora država kot regulatorni in nadzorni organ nedvomno upoštevati.

Ker ima civilno letalstvo velike razvojne možnosti in ker lahko ob primernem izkoriščanju vseh prednosti dobro vpliva tudi na razvoj celotnega prometa in posledično širšega gospodarstva, je treba določiti temeljne razvojne usmeritve. Pogoj za smotrno določitev prihodnjega razvoja je ocena sedanjega stanja in predvidenega obsega zračnega prometa v prihodnosti.

Evropska organizacija za varnost zračne plovbe EUROCONTROL redno analizira statistične podatke o letalskem prometu v Evropi. Leta 2007 so bile dolgoročne ocene še zelo dobre in so predvidevale podvojitev tedanjega zračnega prometa do leta 2030. Sedanje stanje gospodarskega in finančnega sistema v svetu in Republiki Sloveniji onemogoča pripravo zanesljive ocene predvidene rasti obsega zračnega prometa v svetu, Evropi in Republiki Sloveniji. EUROCONTROL predvideva, da se bo sedanje stanje negativne rasti obrnilo leta 2010, ko se na evropski ravni pričakuje majhna pozitivna rast obsega zračnega prometa.

Stanje, v katerem ne moremo objektivno določiti pričakovanih gibanj obsega zračnega prometa in celotnega civilnega letalstva, nas sili v razmislek o temeljih slovenskega civilnega letalstva in ciljih, ki jih želimo doseči v obdobju 2010-2020.

1.2. ANALIZA STANJA

Načine za uresničevanje zastavljenih ciljev pri razvoju civilnega letalstva je treba določiti na podlagi razvojnih temeljev civilnega letalstva, analize stanja in pričakovanega obsega zračnega prometa.

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti civilnega letalstva v Republiki Sloveniji kaže, da možnosti slovenskega civilnega letalstva niso izkoriščene. Prav tako se kažejo šibke točke, ki bi lahko, če ne bodo odpravljene, močno omejile možnosti za nadaljnji razvoj civilnega letalstva v Republiki Sloveniji.

Preglednica 1: Analiza SWOT civilnega letalstva v Republiki Sloveniji

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> – geostrateški položaj Republike Slovenije – visoka stopnja izobraženosti in strokovne usposobljenosti osebja v civilnem letalstvu in drugih z letalstvom povezanih področij gospodarstva – visoka stopnja prilagodljivosti relativno majhnega sistema civilnega letalstva – proste letališke zmogljivosti – znanje in izkušnje pri načrtovanju ter izdelavi zrakoplovov 	<ul style="list-style-type: none"> – pomanjkanje strateških usmeritev razvoja civilnega letalstva – deloma neprilagojena pravna ureditev – šibkost pristojnega organa za civilno letalstvo – neobstoj prostorskih aktov za območja javnih letališč – neumeščenost javnih letališč v druge prometne sisteme (pomanjkanje intermodalnosti) – nepovezanost civilnega letalstva z drugimi gospodarskimi panogami – pomanjkanje kritične mase izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva, ki bi omogočala tržne razmere delovanja in preprečevala monopolni položaj posameznih ponudnikov dejavnosti civilnega letalstva – neizkoriščenost geostrateškega položaja – pomanjkanje infrastrukturnih možnosti za razvoj logističnih centrov in letalske industrije na javnih letališčih ali v njihovi bližini – neobstoj mreže heliportov za nujno zdravniško pomoč – neurejenost odnosov lastnikov in uporabnikov infrastrukture
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI

<ul style="list-style-type: none"> – povečanje zmogljivosti zračnega prostora – izkoriščanje prostih letaliških zmogljivosti in zmogljivosti zračnega prostora – vzpostavitev logističnih centrov na javnih letališčih ali v njihovi bližini – intenzivna povezava civilnega letalstva s turizmom – razvoj splošnega letalstva (športne in ljubiteljske dejavnosti civilnega letalstva) predvsem na javnih letališčih regionalnega pomena – razvoj letalske industrije – razvoj vzdrževalne dejavnosti – razvoj gospodarskih dejavnosti, ki zahtevajo letalski prevoz 	<ul style="list-style-type: none"> – nezadostno zagotavljanje varnosti v civilnem letalstvu – nepriznavanje slovenskih dovoljenj, dokazil in certifikatov s področja civilnega letalstva v EU – zmanjšanje povpraševanja po izvajanju dejavnosti zaradi selitve civilnega letalstva v konkurenčnejše okolje v tujini
---	---

2. TEMELJI RAZVOJA CIVILNEGA LETALSTVA

Ob upoštevanju varnosti, nemotenosti in rednosti zračnega prometa, vplivov zračnega prometa na okolje ter druga področja gospodarstva in družbe (npr. na uporabnike, socialne dejavnike, letalsko industrijo, turizem itd.) moramo jasno določiti temelje, na katerih se bo razvijalo slovensko civilno letalstvo.

Država in izvajalci dejavnosti civilnega letalstva morajo pri razvoju in delovanju slediti trem jasnim temeljem sedanosti in prihodnosti civilnega letalstva:

- 1 - varnost in zmanjšanje tveganj v civilnem letalstvu,
- 2 - trajnostni razvoj,
- 3 - konkurenčnost.

2.1. VARNOST IN ZMANJŠANJE TVEGANJ V CIVILNEM LETALSTVU

Varnost v civilnem letalstvu (varnost izvajalcev in uporabnikov civilnega letalstva ter tretjih oseb) je v javnem interesu Republike Slovenije. Koncept varnosti zračnega prometa temelji na treh stebrih:

1. predpisana pravila in postopki delovanja - sodobna pravna ureditev civilnega letalstva in razvoj predpisov na evropski in ravni držav redno tekoče sledita tehnološkemu razvoju civilnega letalstva, kar je nujni pogoj za oblikovanje primerne regulatorne podlage, ki jo potrebujemo za varno izvajanje dejavnosti, potrebne raziskave in razvoj;
2. izobraževanje osebja v civilnem letalstvu - učinkovito, kakovostno izobraževanje in usposabljanje zagotavljata, da osebje v civilnem letalstvu s poznavanjem področja ter postopkov varno opravlja svojo dejavnost in ima potrebno znanje za razvojne naloge;
3. sistem nadzora kakovosti - sistem nadzora, zagotavljanje kakovosti na državni ravni in predvsem na ravni izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva, zagotavlja stalno ocenjevanje sedanjih postopkov delovanja ter tekoče odpravljanje morebitnih pomanjkljivosti v predpisih ter sistemu izobraževanja.

Varnost civilnega letalstva se zagotavlja s pravnimi, tehnološkimi, socialnimi in drugimi način na mednarodni in nacionalni ravni. Civilno letalstvo je mednarodna dejavnost in se lahko kot tako ureja le z mednarodnim sodelovanjem in določanjem skupnih standardov. Republika Slovenija je kot članica mednarodne skupnosti zavezana k sodelovanju pri oblikovanju in posledičnem upoštevanju standardov in priporočil Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO), Evropske konference civilnega letalstva (ECAC) in Evropske organizacije za varnost zračne plovbe (EUROCONTROL). Posebno pozornost bo treba nameniti sodelovanju v strokovnih in političnih telesih Evropske skupnosti, ki oblikujejo letalske predpise, predvsem pa stalnemu in strokovnemu spremljanju ugotovitev Evropske agencije za letalsko varnost (EASA). Navedena agencija ima pomembno vlogo, saj kot najvišji letalski strokovni nadzorni organ v Skupnosti stalno nadzira raven zagotavljanja

letalske varnosti pri posameznih organih, pristojnih v posameznih državah za zagotavljanje letalske varnosti.

2.2. TRAJNOSTNI RAZVOJ

Razvoj civilnega letalstva v Republiki Sloveniji mora temeljiti na upoštevanju okoljskih standardov ter zagotavljanju uravnoveženosti pozitivnih in negativnih posledic civilnega letalstva na širše družbeno okolje. Ta cilj bomo lahko zagotovili izključno z upoštevanjem teh treh parametrov:

- dober vpliv na širše družbeno okolje - mobilnost prebivalstva, delovna mesta kot neposredna in posredna posledica dejavnosti civilnega letalstva;
- ekonomski učinek - rast komercialne letalske dejavnosti;
- vpliv na okolje - upoštevanje vpliva hrupa in izpustov v lokalno okolje ter upoštevanje celostnih toplogrednih učinkov.

2.3. KONKURENČNOST

Slovenija ima dolgo tradicijo civilnega letalstva. Inovativnost Edvarda Rusjana, ki je leta 1909 prvič poletel z letalom lastne izdelave, je treba nadaljevati in spodbujati. Slovenska letalska industrija je svetovno priznana in igra pomembno vlogo v evropskem prostoru. Za nadaljnjo rast in razvoj slovenske letalske industrije bodo potrebne ustrezne razmere, pri čemer bo svojo vlogo odigrala tudi država. Vzpostavitev ustrezne zakonodaje ter primerne pristojnega organa bo industriji omogočala čim hitrejšo prilagajanje zahtevam trga in konkurence ter temu primerno hitro reševanje postopkov certifikacije. Prav tako bo država sprožila postopke za pripravo državnih prostorskih izvedbenih aktov, ki so nujni za gradnjo ustrezne infrastrukture na območjih sedanjih letališč. Z vsem navedenim bo komercialni letalski dejavnosti dan okvir nadaljnjega razvoja, ki ga potrebuje za izvedbo razvojnih pobud in nadaljnjih vlaganj.

3. CILJI RAZVOJA CIVILNEGA LETALSTVA

Obstoj civilnega letalstva temelji na varnosti in učinkovitosti ter upoštevanju odnosa do okolja in oseb, ki so neposredno soočene z negativnimi vplivi civilnega letalstva. Razvoj tehnologije in vedno večje potrebe po mobilnosti prebivalstva zahtevajo in spodbujajo rast obsega civilnega letalstva.

V prihodnosti bo treba zagotoviti razvoj, ki bo omogočil zadovoljevanje vedno večjih potreb in zahtev prebivalstva po varni mobilnosti ter upoštevanju okoljevarstvenih zahtev in pravic subjektov, ki so izpostavljeni negativnim vplivom letalskega prometa. To bo mogoče le z vzporednim razvojem strokovnega znanja in rešitev na področjih, ki spodbujajo razvoj civilnega letalstva v Republiki Sloveniji, in sicer:

1. zagotoviti je treba stalen razvoj predpisov, ki bodo omogočali varno in učinkovito implementacijo tehničnih inovacij in izboljšanih operativnih postopkov;
2. zagotoviti je treba stalen, strokoven in učinkovit nadzor nad izvajanjem vseh dejavnosti civilnega letalstva ter implementirati sistem upravljanja varnosti (angl. Safety Management System) in s tem okrepiti preventivno delovanje pri zagotavljanju varnosti civilnega letalstva;
3. potreben je stalen razvoj sistema vodenja in kontrole zračnega prometa, ki bo omogočil varno in učinkovito nadziranje predvidenega obsega zračnega prometa;
4. treba je določiti dolgoročne cilje razvoja osrednjih javnih letališč zaradi zagotavljanja njihove mednarodne konkurenčnosti ter javnih letališč za notranji promet, ki zagotavljajo razvoj športne in ljubiteljske dejavnosti civilnega letalstva in turizma;

5. treba je zagotoviti možnosti, ki bodo slovenskim letalskim prevoznikom omogočali konkurenčno izvajanje varnega, učinkovitega in rednega javnega zračnega prevoza ter s tem zagotoviti učinkovito mobilnost prebivalstva;
6. treba je izkoristiti prednosti geostrateškega položaja Slovenije in javna letališča intenzivno vključiti v sedanje in prihodnje prometne tokove ter z ustreznim vlaganjem v prometno infrastrukturo zagotoviti intermodalnost državne prometne mreže;
7. treba je okrepiti povezovanje letalske industrije in raziskovalno-izobraževalnih ustanov, kar bo na podlagi namenskih raziskav in razvoja omogočilo hitro in učinkovito vključevanje visoko strokovno izobraženih ter uvajanje novih tehnologij in postopkov v letalsko industrijo;
8. treba je spodbujati povezovanje širšega gospodarskega okolja in predvsem turizma s civilnim letalstvom, v katerem lahko sinergijski učinki pozitivno vplivajo na gospodarski razvoj ter hkrati zagotovijo obstoj in rast regionalne letalske dejavnosti.

4. UKREPI ZA URESNIČEVANJE ZASTAVLJENIH CILJEV

4.1. STALEN RAZVOJ PREDPISOV IN USTREZNO ZAGOTAVLJANJE UČINKOVITEGA IN STROKOVNEGA NADZORA

Iz opisanega stanja v civilnem letalstvu jasno izhaja, da bo vloga države pri določanju smeri in kakovosti prihodnjega razvoja civilnega letalstva ključnega pomena. Republika Slovenija mora zagotoviti zahtevano raven varnosti civilnega letalstva ter kakovosten in učinkovit servis, ki bo omogočal hitro odzivanje na spremembe na trgu ter s tem povezano konkurenčnost na evropskem in svetovnem trgu.

Republika Slovenija je kot članica Evropske unije pod stalnim nadzorom strokovnih teles Unije, ki ugotavljajo in ocenjujejo kakovost nadzora držav članic v civilnem letalstvu. Ugotovitve nadzorov o varnosti in varovanju v civilnem letalstvu so pokazale, da ima sedanja organizacijska struktura v civilnem letalstvu v Republiki Sloveniji nekaj pomanjkljivosti. Kot rdeča nit se pojavlja težava zagotavljanja zadostnega števila ustrezno usposobljenih strokovnjakov glede na obseg dodeljenih nalog (število letal, osebja, letališč in drugo). Stalna rast obsega civilnega letalstva v preteklih letih je ob sočasnem pomanjkanju strokovnjakov v državnih nadzornih in certifikacijskih ustanovah povzročila stanje, v katerem država težko zagotavlja zahtevano varnost zračnega prometa, kot jo zahteva javni interes, in kot jo izrecno določajo evropski predpisi s področja letalstva. Javni interes zagotavljanja varnosti rednosti in nemotenosti zračnega prometa od države zahteva, da ustrezno zagotovi učinkovit in strokoven nadzor nad izvajanjem dejavnosti civilnega letalstva. Domače in tuje izkušnje kažejo jasno in neposredno povezavo med ustreznim strokovnim nadzorom nad izvajanjem dejavnosti civilnega letalstva in varnostjo v civilnem letalstvu. Država mora v skladu z mednarodnimi standardi in evropsko zakonodajo zagotoviti, da nadzor opravljajo primerno strokovno usposobljene, izkušene ter motivirane pooblaščenice osebe. Republika Slovenija je sposobna zagotoviti z evropskimi predpisi zahtevano raven varnosti v civilnem letalstvu izključno z ustreznim zagotavljanjem učinkovitega in strokovnega nadzora.

V civilnem letalstvu se prepletata dva temeljna interesa:

- javni interes, ki vključuje:
 - potrebo po zagotavljanju varnosti v civilnem letalstvu,
 - potrebo po omogočanju konkurenčnega izvajanja javnega zračnega prometa,
 - potrebo po varovanju okolja in
- interes izvajalcev dejavnosti v civilnem letalstvu.

Država mora s svojo regulatorne in nadzorne naloge zagotavljati varen in trajnosten razvoj civilnega letalstva, ki bo spodbujal rast ponudbe in povpraševanja po

javnem letalskem prevozu. Pri tem je treba upoštevati tudi učinke razvoja in rasti civilnega letalstva na celotno gospodarstvo.

Ob upoštevanju, da so izvajalci dejavnosti civilnega letalstva v zasebnem lastništvu, in ob upoštevanju evropskih pravil o omejitvah državnih pomoči, bo osnovno financiranje razvoja dejavnosti civilnega letalstva izviralo iz zasebnega sektorja, ki pa v zameno potrebuje jasn in čvrst pravni in razvojni okvir.

Država bo zagotovila pravne možnosti za rast dejavnosti civilnega letalstva z razvojem ustreznih prostorskih aktov, ki bodo določili okvire za rast in prostorsko širitev dejavnosti civilnega letalstva in drugih področij gospodarstva, predvsem na območjih letališč.

Prav tako bo država zagotovila učinkovito in strokovno izvajanje nadzornih ter regulatornih nalog, predvsem pa:

- spremljanje stanja v civilnem letalstvu in posledično stalen razvoj predpisov, ki bodo omogočali varno in učinkovito implementacijo tehničnih inovacij in izboljšanih operativnih postopkov;
- delovanje na ravni mednarodnih letalskih organizacij, ki bo predvsem na ravni Evropske unije zagovarjalo razvoj varnosti in interesov civilnega letalstva v Republiki Sloveniji;
- certificiranje izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva ter izvajanje stalnega nadzora nad civilnim letalstvom zaradi ugotavljanja skladnosti z zahtevami predpisov in ustreznih mednarodnih standardov.

Posebno pozornost bo potrebno nameniti financiranju učinkovitega in strokovnega nadzora. V skladu s prepletanjem javnega interesa zagotavljanja varnosti in interesa izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva morajo biti stroški zagotavljanja učinkovitega in strokovnega nadzora nad letalsko dejavnostjo porazdeljeni med davkoplachevalci na eni strani ter izvajalci dejavnosti civilnega letalstva na drugi strani. Izključno javno financiranje nadzora nad izvajalci dejavnosti civilnega letalstva je neprimerno, ker davkoplachevalci krijejo popoln strošek upravnega servisiranja visoko strokovne komercialne dejavnosti. Prav tako je sporno popolno financiranje strokovnega nadzora civilnega letalstva izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva, ker gre za zagotavljanje javnega interesa varnosti civilnega letalstva. Na podlagi navedenega bo država uredila sistem deljenega financiranja stalnega nadzora nad civilnim letalstvom med davkoplachevalce na eni strani ter izvajalce dejavnosti civilnega letalstva na drugi strani z uvedbo pristojbin za nadzorne in certifikacijske naloge v civilnem letalstvu. S tem bo zagotovljen dodaten vir financiranja za zagotavljanje učinkovitega in strokovnega nadzora nad izvajalci dejavnosti civilnega letalstva.

Ustrezno zagotavljanje učinkovitega in strokovnega nadzora, kot ga zahtevajo evropski predpisi, bo imelo dva bistvena ugodna učinka:

- višjo raven varnosti civilnega letalstva;
- skrajšanje nadzornih in certifikacijskih postopkov, s čimer bo zagotovljeno hitrejše odzivanje na trenutne potrebe izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva.

Poleg zagotavljanja učinkovitega in strokovnega nadzora ter certifikacijskih nalog, bo država v prihodnosti posebno pozornost namenila:

- pripravi podzakonskih aktov za letalstvo;
- izvedbi sistema upravljanja varnosti («Safety Management System») na ravni države in letalskih podjetij; najprej bo treba pripraviti pravne podlage za sprejetje Nacionalnega programa upravljanja varnosti v civilnem letalstvu, nato pa pripraviti, sprejeti in implementirati Nacionalni program upravljanja varnosti v civilnem letalstvu, ki bo s stalnim spremljanjem in analiziranjem dogodkov v civilnem letalstvu in posledičnimi izboljšavami sistema preventivno deloval na letalsko varnost;
- posodobitvi sistema delovanja, ki bo z uporabo novih tehnologij državljanom olajšal postopke opravljanja izpitov za pridobitev in podaljšanje licenc letalskega osebja, s čimer

bodo odpravljene nekatere administrativne ovire, posledično pa bo zagotovljena večja preglednost delovanja pristojnega nadzornega/certifikacijskega organa.

4.2. TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ob stalnem razvoju svetovnega gospodarstva ter osebnih in poslovnih potreb prebivalstva po mobilnosti lahko dolgoročno pričakujemo razvoj in rast obsega zračnega prometa. Izkušnje so pokazale, da izključno ekonomska rast v letalstvu ne more biti edino merilo uspešnosti. Prav tako ne moremo trajnostnega razvoja enačiti z varstvom okolja. Razvoj civilnega letalstva v Republiki Sloveniji bo temeljil na zagotavljanju uravnoveženosti dobrih in slabih posledic razvoja in rasti civilnega letalstva na širše družbeno okolje. Civilno letalstvo se mora razvijati skladno z okoljskimi omejitvami in doseganjem uravnoveženosti družbenega okolja.

Ob nedvomno pozitivnih vplivih in dosežkih civilnega letalstva se je treba zavedati tudi negativnih učinkov. Republika Slovenija in izvajalci dejavnosti civilnega letalstva morajo posebno pozornost nameniti varstvu okolja ter razvoj civilnega letalstva graditi v okvirih okoljevarstvene zakonodaje. Hrup in kakovost zraka na lokalni ravni ter vpliv izpustov toplogrednih plinov na svetovni ravni zahtevajo ustrezno pozornost in oblikovanje prihodnjih ukrepov.

Dolgoročno reševanje te problematike lahko najučinkoviteje poteka na mednarodni ravni. Republika Slovenija bo kot članica mednarodnih letalskih organizacij, ki določajo standarde za prihodnjo letalsko tehnologijo in metodologijo, podpirala nadaljnji razvoj ekoloških standardov. Slednji določajo standarde za hrup in izpuste kot neposredno posledico delovanja letalskih motorjev.

Reševanje problematike vpliva hrupa na lokalno okolje bo država uredila s pripravo ustrezne zakonodaje in zagotavljanjem stalnega nadzora. Vzpostavljena bo zakonsko predvidena sistemska rešitev za urejanje onesnaževanja s hrupom, ki bo temeljila na ugotavljanju dejanskih vplivov ter stalnemu nadziranju in spremljanju.

Uravnoveženost in celostna obravnava na mednarodni in državni ravni bosta ob upoštevanju načela, da onesnaževalec krije tudi zunanje oziroma mejne družbene stroške, povzročene z izvajanjem prometne dejavnosti:

- postopoma vplivala na tehnično-tehnološke postopke, ki pri samem izvoru omejujejo hrup in izpuste letalskih motorjev;
- spodbujala vse subjekte v civilnem letalstvu k izdelavi in uporabi smotrnejših postopkov in praks;
- spodbujala zamenjavo starih zrakoplovov z novejšimi, ki bodo izpolnjevali višje okoljske standarde;
- omogočala uporabo ekonomskih ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev zmanjševanja hrupa in izpustov v zračnem prometu;
- spodbujala razvoj civilnega letalstva, ustreznih izobraževalnih ustanov in raziskovalnih centrov zaradi nadaljnega razvoja ekonomsko sprejemljivejših, manj hrupnih, čistejših in kakovostnejših tehnologij.

4.3. RAZVOJ SISTEMA NAVIGACIJSKIH SLUŽB ZRAČNEGA PROMETA

Sedanje stanje sistema navigacijskih služb zračnega prometa v Republiki Sloveniji izpolnjuje ustrezne varnostne standarde ter primerno obvladuje njegov trenutni obseg. Za obvladovanje njegovega predvidenega obsega in predvsem optimizacijo izrabe zračnega prostora bosta potrebni stalno posodabljanje postopkov, opreme in sistemov ter

zagotavljanje zadostnega števila strokovno usposobljenega osebja. Republika Slovenija bo kot članica EUROCONTROLA dejavno sodelovala pri evropskem načrtu reorganizacije zračnega prostora, katere namen sta večanje zmogljivosti in racionalizacija zračnih poti v okviru projektov:

- Funkcionalni blok zračnega prostora Srednje Evrope (angl. Functional Airspace Block - Central Europe) (FAB-CE) in
- Celica upravljanja zračnega prostora (angl. Airspace Management Cell)(AMC).

Cilja projekta FAB-CE je optimizacija poti v zračnem prostoru sodelujočih držav (Republika Slovenija, Češka republika, Slovaška republika, Madžarska, Avstrija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina) ter skupno vzdrževanje nalog sistema vodenja in nadzora zračnega prometa. Z delitvijo izkušenj, združljivostjo infrastrukture ter sodelovanjem pri izobraževanju bo vzpostavljen sistem, ki bo ob ohranitvi nacionalnih centrov za vodenje in kontrolo zračnega prometa omogočal enotno delovanje. Pozitivne posledice bodo nižji stroški delovanja in višja kakovost obvladovanja zračnega prometa, ki prinaša višjo raven varnosti v civilnem letalstvu.

Projekt AMC je namenjen zagotavljanju usklajevanja med civilnimi in vojaškimi organi vodenja in nadzora zračnega prometa na strateški, predtaktični in taktični ravni. S formalno potrditvijo navedenega sodelovanja in vzpostavitvijo postopkov usklajenega delovanja bodo vzpostavljene možnosti za višjo raven varnosti civilnega in vojaškega letalstva. Usklajeno delovanje bo vodilo v večjo zmogljivost zračnega prostora ter izboljšavo učinkovitosti in prilagodljivosti operacij.

Republika Slovenija mora zagotavljati navigacijske službe zračnega prometa in bo v skladu s svojimi pristojnostmi podpirala politiko gradnje in nadgradnje infrastrukture sistema navigacijskih služb zračnega prometa, ki je potrebna za obvladovanje predvidene rasti zračnega prometa. Z obnovo obstoječih in nabavo novih sodobnih sistemov komunikacij, navigacije in vodenja se bo zagotavljala vzpostavitev učinkovitega sistema zagotavljanja varnosti zračnega prometa in pretočnosti zračnega prostora Republike Slovenije v zahtevanem obsegu.

Prav tako bo Republika Slovenija ob zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa posebno pozornost namenila dolgoročni sistemski ureditvi službe iskanja in reševanja ter nadaljnjemu razvoju službe letalske meteorologije.

4.4. IZKORIŠČANJE PREDNOSTI GEOSTRATEŠKEGA POLOŽAJA IN VPETOST V LOGISTIČNE POSTOPKE

Geografski položaj Republike Slovenije je prednost, ki v civilnem letalstvu ni izkoriščena. Poleg tega da je Republika Slovenija na križišču evropskih transportnih koridorjev 5 in 10, je tudi na območju dobro razvitega cestnega omrežja in bližine več severnojadranskih pristanišč. Ob upoštevanju zelo dobre lege, izobrazbene strukture prebivalstva in možnosti hitre prilagodljivosti na spreminjajoče se tržne razmere so nujno potrebna vlaganja v razvoj domačih in privabljanje tujih izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva ter letalske proizvodnje.

V tem trenutku se pojavljata predvsem dve temeljni težavi:

- okornost nadzornega/certifikacijskega organa in
- pomanjkanje železniških povezav do osrednjih javnih letališč za mednarodni promet.

Država bo v skladu z že odprtimi prostorskimi akti pripravila podlago in načrtala smernice za nadaljnji razvoj letališč ter zgradila že predvideno železniško infrastrukturo. Komunikacijska tehnologija ter prometne povezave, ki so na voljo v Republiki Sloveniji med

pristanišči, letališči in drugimi logističnimi centri, so dobra podlaga za prihodnja vlaganja in razvoj civilnega letalstva, saj omogočajo hiter in kakovosten prevoz ljudi in blaga. Prav tako bodo primerno načrtovanje, gradnja potrebne in predvidene železniške infrastrukture dobro vplivali na interes logističnih podjetij po naložbah ter posledično na oblikovanje osrednjih javnih letališč v logistične centre.

Poleg tega bo država utrdila položaj in kadrovsko strukturo nadzornega/certifikacijskega organa. S tem bo domačim in tujim izvajalcem dejavnosti civilnega letalstva na voljo strokoven servis, ki bo v hitrih in strokovnih postopkih ugotavljal izpolnjevanje predpisanih zahtev, ki so pogoj za ustanovitev in delo posameznih letalskih dejavnosti, kot so vzdrževanje, načrtovanje, proizvodnja, prevoz tovora ipd. Navedene dejavnosti lahko dobro izkoristijo tržne zmožnosti geografske umeščenosti Republike Slovenije v Evropski uniji in bližini držav srednje in jugovzhodne Evrope.

4.5. RAZVOJ LETALIŠČ

Javna letališča v Republiki Sloveniji so eden izmed temeljev civilnega letalstva in so zelo pomembna za obstoj in nadaljnji razvoj civilnega letalstva. So eden pomembnejših dejavnikov za gospodarski razvoj države, regij in lokalnih skupnosti. Njihova povezanost s svetom privablja številne vlagatelje, ki so prvi pogoj za komercialni in industrijski razvoj območja, h katerim se nagibajo, ter posledično za naraščanje števila zaposlenih. V večini primerov postajajo letališča z vso potrebno prometno infrastrukturo in ustreznimi zmogljivostmi za dodajanje vrednosti tovoru in blagu pomembna zbirališča za logistične storitve. Tuje izkušnje kažejo, da razvoj letališke in logistične panoge v bližino letališč privablja različne veje gospodarstva, kot so hotelska, trgovinska dejavnost in različna predstavništva podjetij, ki lahko izkoristijo vse prednosti letališča kot gospodarskega in logističnega središča.

Vlada Republike Slovenije je s Sklepom o opredelitvi sistema javnih letališč (Uradni list RS, št. 78/2006) jasno določila sistem javnih letališč, namenjenih za javni zračni promet, ki naj bi zagotavljal enakomeren regionalni razvoj civilnega letalstva in povezanost z drugimi prometnimi sistemi. Navedeni sklep temelji na dejanskem stanju obstoječih javnih letališč. Kljub temu se bo v Republiki Sloveniji ob upoštevanju okoljskih omejitev spodbujalo nastajanje novih javnih letališč, ki pozitivno vplivajo na razvoj civilnega letalstva, širšega gospodarskega okolja in predvsem turizma.

V skladu s svojo regulatorno nalogo mora država poskrbeti, da bo upravljavcem in obratovalcem letališča omogočen nadaljnji razvoj dejavnosti, kar bo utrjevalo konkurenčni položaj slovenskih letališč na evropskem trgu. Veljavna zakonodaja določa, da je vsakršna gradnja na območju javnih letališč odvisna od državnega ali občinskega izvedbenega prostorskega akta za javna letališča. Ker izvedbeni prostorski akti za javna letališča še niso pripravljene in ker so nujni pogoj za nadaljnji razvoj, si bo država prizadevala sprejeti državne izvedbene prostorske akte za tri osrednja javna letališča za mednarodni promet. Pri pripravi navedenih prostorskih aktov bo treba slediti tem splošnim izhodiščem:

- treba je omogočiti nadaljnji razvoj letališke infrastrukture, kar bo povečalo sedanje proste zmogljivosti letalskih dejavnosti na javnih letališčih;
- treba je zagotoviti nadaljnji razvoj prometne infrastrukture, ki bo letališča in ustrezne prometne točke povezala z vsemi oblikami prevoza, kar bo omogočilo izkoriščanje učinkov intermodalnosti;
- upoštevati je treba sorazmerno obravnavo vseh obratovalcev infrastrukture na javnih letališčih in s tem omogočiti razvoj in naložbe v dejavnost in infrastrukturo letalskim prevoznikom, vzdrževalnim organizacijam, letalski proizvodnji, organizacijam za vodenje stalne plovnosti, šolski dejavnosti idr.;

- treba je omogočiti razvoj infrastrukture, potrebne za celostno obdelavo in prevoz tovora, kar bo slovenskim osrednjim letališčem omogočalo izvajanje dejavnosti logističnih centrov.

4.5.1. Javna letališča za mednarodni zračni promet

Omrežje javnih letališč sestavljajo osrednja javna letališča za mednarodni promet in javna letališča za notranji zračni promet. Namen celostnega oblikovanja omrežja javnih letališč je vzpostavitev enakomerne razporeditve, ki zagotavlja najugodnejšo državno prostorsko pokritost z letališkimi storitvami.

Zasnova osrednjih letališč za mednarodni zračni promet na državni ravni se ohranja in razvija na podlagi javnih letališč za mednarodni zračni promet:

- Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana,
- Letališča Edvarda Rusjana Maribor in
- Letališča Portorož.

Republika Slovenija si bo prizadevala, da bodo vzpostavljene možnosti za nadaljnji razvoj infrastrukture na javnih letališčih, kar je temeljni pogoj za nastopanje na konkurenčnem trgu. To bo zagotovila s spodbujanjem postopkov za pripravo izvedbenih prostorskih aktov, ki bodo obratovalcem letališč omogočili ustrezna vlaganja v gradnjo in nadgradnjo letališke infrastrukture. Pri pripravi državnih izvedbenih prostorskih aktov bo treba upoštevati predvideni obseg prometa in na podlagi analize posameznih delov letalske infrastrukture ugotoviti obstoječe zmogljivosti ter pripraviti dolgoročne strokovne podlage za razvoj letališke in druge infrastrukture. Stalno razvijanje tehnologije, metodologije in uvajanje novih tehnoloških rešitev ob sočasni nadgradnji infrastrukture so bistveni pogoji za višjo kakovostno raven obravnave potnikov in tovora ter servisiranje letalskih prevoznikov ob sočasnem nižanju stroškov. Ker so prostorski akti velika finančna naložba, bo Republika Slovenija v podporo izvajalcem civilnega letalstva redno preverjala možnosti za financiranje iz evropskih skladov.

Ob upoštevanju razvojnih možnosti slovenskih letališč bo Republika Slovenija določila vplivna območja letališč.

Pri obravnavanju stroškov upravljavcev javnih letališč v Evropi je treba posebno skrb nameniti stroškom, ki nastajajo neposredno zaradi zagotavljanja ukrepov varovanja civilnega letalstva. Podatki kažejo, da so se stroški varovanja od leta 2002 do 2008 v nekaterih državah članicah tudi podvojili. Zaradi zagotavljanja konkurenčnosti in upravičenosti stroškov, ki jih krijejo uporabniki, si bo država v skladu s priporočilom Evropske unije prizadevala vzpostaviti sistem, ki bo zagotavljal, da se vse pristojbine, takse ali druge oblike obračunavanja neposrednih stroškov ukrepov varovanja uporabijo izključno za financiranje ukrepov varovanja.

4.5.2. Temeljni razvojni cilji na osrednjih letališčih za mednarodni zračni promet

Glavna razvojna naloga na osrednjih letališčih je spodbujanje in utrjevanje primarne letališke dejavnosti, ki na javna letališča posledično privablja sekundarno dejavnost (logistika, hotelirstvo ipd.) in pozitivno vpliva na gospodarsko dejavnost v okolici. Upravljavci letališč morajo vlagati v stalen razvoj letališke infrastrukture, ki pogojuje izvajanje letalske in drugih gospodarskih dejavnosti na javnih letališčih, ter ob zagotavljanju varnosti vzpostaviti zadosten obseg letalskega prometa, ki zagotavlja komercialno delovanje javnih letališč. Razvojno dejavnost upravljavcev letališč lahko dopolni država, ki ob upoštevanju smernic Skupnosti pri financiranju letališč in državni pomoči letalskim družbam z odhodi z regionalnih

letališč in načela enakomernega regionalnega razvoja države spodbuja rast in razvoj civilnega letalstva. Ob upoštevanju, da je komercialno sodelovanje v civilnem letalstvu povezano tudi s stalnimi in dobrimi meddržavnimi odnosi, bo Republika Slovenija z lastno mednarodno dejavnostjo in v okviru svojih pristojnosti podpirala, omogočala in spodbujala sodelovanje slovenskih izvajalcev v civilnem letalstvu z letalsko industrijo držav članic EU ter tretjih držav.

4.5.3. Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana

Republika Slovenija je že sprožila postopek za izdelavo Glavnega načrta letališča z železniško povezavo letališča z Ljubljano in Kranjem, ki bo predvidel dolgoročni razvoj infrastrukture na letališču. Priprava glavnega načrta na bi bila končana v letu 2010. Glavni načrt je strokovna podlaga, ki se bo uporabila pri pripravi državnega prostorskega načrta (DPN). Republika Slovenija si bo prizadevala, da bo v najkrajšem času sprožen postopek za njegovo pripravo, ki je nujni pogoj za pridobitev dovoljenj za gradnjo na letališču. Pri pripravi navedenih dokumentov bo treba posebno pozornost nameniti morebitni potrebi po dodatni vzletno-pristajalni stezi, najboljši umestitvi predvidene železniške in druge infrastrukture na letališču ter razvoju poslovnih con na južni strani letališča.

Republika Slovenija bo v skladu z interesom razvoja in rasti civilnega letalstva ter ekonomskim interesom oblikovanja logističnih centrov podpirala nadaljnji razvoj letališke in obletališke infrastrukture, ki ga načrtuje upravljavec letališča. Ob gradnji dodatnega potniškega terminala se predvideva tudi gradnja ob severni strani letališča, ki se bo izvedla na podlagi občinskih prostorskih aktov. Projekti upravljavca letališča, ki naj bi bili dokončani do leta 2015, predvidevajo gradnjo poslovno-logističnega centra, ki bo povezal turizem, skladiščenje, trgovino, logistiko in druge dejavnosti, povezane z letališčem, ter objektov, namenjenih vzdrževanju letal in vzdrževalni dejavnosti letališča. Izdelava potrebnih državnih izvedbenih prostorskih aktov, ki bo omogočila podlago za celovito ureditev letališča, ter navedene načrtovane naložbe upravljavca letališča bodo postavile temelje, na katerih lahko letališče postane vodilni ponudnik potniških in tovornih letalskih povezav in storitev v regiji.

4.5.4. Letališče Edvarda Rusjana Maribor

Trenutno se pospešeno posodablja infrastruktura v okviru projekta Posodobitev letališke infrastrukture na letališču Edvarda Rusjana Maribor v programskem obdobju 2007-2013 kohezijske politike EU. V okviru tega projekta bo Republika Slovenija kot lastnica infrastrukture obnovila in dogradila obstoječi potniški terminal, ki je podlaga za nadaljnje obratovanje letališča. Prav tako projekt v letu 2010 predvideva izdelavo glavnega načrta letališča, ki mora razčleniti predvsem možnosti za podaljšanje vzletno-pristajalne steze in najugodnejšo umestitev preostale letališke infrastrukture.

Republika Slovenija si bo prizadevala sprožiti postopek za izdelavo državnega prostorskega načrta letališča, ki je nujen pogoj za pridobitev dovoljenj za gradnjo na letališču.

Tekoča in nadaljnja vlaganja v infrastrukturo letališča so nujen pogoj za omogočanje močnega tržnega nastopanja ob konkurenci bližnjih letališč za mednarodni promet. Poleg infrastrukturnega razvoja je prva naloga države dolgoročna zagotovitev obratovalca letališča, ki bo v skladu z razčlenjenim načrtom razvoja dejavnosti na letališču zagotavljal stabilno obratovanje letališča, ki lahko igra pomembno vlogo spodbujevalca gospodarske rasti regije.

4.5.5. Letališče Portorož

Posebna lega letališča je velika možnost za okoliško gospodarstvo, ki temelji predvsem na turistični dejavnosti, hkrati pa lega pomeni tudi omejitve pri razvoju letališke infrastrukture. Postopek za pripravo državnega prostorskega načrta letališča, bo jasno določil usmeritve in podlage za nadaljnji razvoj infrastrukture na letališču. Posebno pozornost bo treba nameniti optimizaciji in ustrezni nadgradnji sedanje infrastrukture s poudarkom na podaljšanju vzletno-pristajalne steze, ob upoštevanju prostorskih danosti in zakonodaje s področja varstva okolja. Navedene možnosti so pogoj za razvoj letalske dejavnosti na letališču, ki je lahko v povezavi z gospodarsko dejavnostjo zaledja in predvsem s turizmom eden od spodbujevalcev nadaljnjega gospodarskega razvoja celotne regije.

Republika Slovenija bo v skladu s svojimi pristojnostmi podpirala nadaljnje delovanje letališča kot enega izmed osrednjih letališč za mednarodni letalski promet. Letališče Portorož lahko ob ustreznih vlaganjih v infrastrukturo ter na podlagi geografske umeščenosti v razvito turistično okolje in blagega letoletnega podnebja pospešeno razvija dejavnost rednega in čarterskega letalskega prevoza, dejavnost poslovnega letalstva, splošnega letalstva in šolsko letalsko dejavnost.

4.5.6. Letališče Cerklje ob Krki

Poleg treh osrednjih letališč za mednarodni zračni promet je treba posebno pozornost nameniti letališču Cerklje ob Krki, kjer bo v glavnem vojaška letalska dejavnost. Državni prostorski načrt letališča je bil sprejet in predvideva razvoj civilnega dela letalske dejavnosti na severni strani letališča.

Ob upoštevanju vojaških zmogljivosti Republika Slovenija podpira razvoj civilnega dela letališča. S tem bi bile izkoriščene vse prednosti geografske lege letališča in omogočeni dobri vplivi na gospodarski razvoj regije. Ob upoštevanju lokacije in prostih zmogljivosti bi bilo treba privabiti vlagatelje, ki bi ob osnovni civilni letališki dejavnosti razvijali komercialno letalsko dejavnost s poudarkom na letalski industriji in logistični dejavnosti. Navedeni razvoj bi lahko ob usklajenem sodelovanju z okoliškim gospodarstvom pomembno vplival na gospodarsko rast regije. Na podlagi navedenega bi morali upravljavci civilnega dela letališča, ob upoštevanju izvajanja vojaške dejavnosti, čim prej opredeliti strategijo razvoja civilnega dela letališča in z njim povezanih gospodarskih dejavnosti, kar bo zainteresirani gospodarski javnosti dalo temeljne pogoje za pripravo ustreznih investicijskih vlaganj v infrastrukturo.

4.5.7. Javna letališča za domači zračni promet

Za notranji in šengenski zračni promet, predvsem pa za športno letenje, šolanje pilotov in turistične dejavnosti letalskih prevozov se na državni ravni razvijajo javna letališča za notranji zračni promet, pri čemer se upoštevajo tudi potrebe služb nujne zdravniške pomoči. Osnovo tega omrežja sestavljajo javna letališča lokalnega pomena. Republika Slovenija bo podpirala razvoj sedanjih in prihodnjih javnih letališč za domači zračni promet, saj so lahko ob dobrem sodelovanju z okoliškim prebivalstvom in predvsem turističnimi organizacijami velika gospodarska razvojna možnost za posamezne regije. Ob tem je treba poudariti, da so javna letališča za domači zračni promet in posebna območja na osrednjih letališčih za mednarodni promet, ki so namenjena za splošno letalstvo, osnova za izvajanje dejavnosti splošnega letalstva.

V neposrednem zaledju velikih slovenskih mest in bližini velikih mest sosednjih držav je treba omogočiti razvoj javnih letališč za mednarodni zračni promet nižje kategorije, če so za to zagotovljene prostorske možnosti. Pri umeščanju navedenih letališč in letališke infrastrukture v prostor se upoštevajo lokacije obstoječih letališč, možnosti za zagotavljanje navezanosti na posamezna urbana središča z javnim potniškim prometom ter prostorske

možnosti in omejitve, ki izhajajo iz značilnosti načrtovanega poselitvenega razvoja in zagotavljanja kakovostnega bivalnega okolja. Ob upoštevanju občinskih prostorskih izvedbenih aktov mesta Ljubljana ter zakonodaje s področja varstva okolja bo treba proučiti možnost za gradnjo javnega letališča v bližini glavnega mesta, ki bi se uporabljalo za splošno letalstvo.

Ob upoštevanju razvojnih možnosti obstoječih slovenskih letališč bo Republika Slovenija določila vplivna območja letališč.

4.5.8. Heliporti za nujno zdravniško pomoč ter zaščito in reševanje

Republika Slovenija si bo prizadevala, da se za helikoptersko nujno zdravniško pomoč ter zaščito in reševanje na primernih krajih ter v bližini bolnišnic in ambulant za nujno zdravniško pomoč zagotovijo heliporti, ki bodo omogočali pristajanje in vzletanje po pravilih, ki veljajo na območjih javnega interesa. Prav tako bo posebna pozornost namenjena omogočanju pogojev za varno izvajanje navedene dejavnosti. S tem namenom bo ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za zdravje, ter ministrstvom, pristojnim za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, pripravilo predlog mreže heliportov za nujno zdravniško pomoč ter zaščito in reševanje.

4.6. INTERMODALNOST

Sedanje stanje in pričakovanje razvoja civilnega letalstva kažeta, da bo treba zagotoviti boljši dostop do javnih letališč za mednarodni promet. Obstoječe cestno omrežje zadovoljuje sedanje potrebe. Ob pričakovanju prihodnje rasti zračnega prometa bo treba zagotoviti enostaven in zanesljiv dostop do javnih letališč. Z zagotovitvijo primerljivih prometnih sredstev, ki se bodo dopolnjevala, bomo dosegli najugodnejšo ponudbo prometnih sredstev za potrebe prebivalstva in predvsem prevoza blaga.

Na podlagi navedenega bo glede na potrebe in obseg potniškega in tovornega prometa na posameznih javnih letališčih poleg cestnega omrežja treba zagotoviti železniško povezavo, ki bo večja mestna središča povezala z javnimi letališči za mednarodni promet. Vzpostavitev ustreznih prometnih povezav z javnimi letališči je tudi del trajnostnega razvoja, ker:

- zmanjšamo negativne vplive na okolje,
- znižamo stroške prevozov in
- preprečimo nepotrebne prometne zastoje.

Popolna vpetost letališč v celostno prometno infrastrukturo bo omogočila izkoriščanje vseh gospodarskih možnosti mednarodnih letališč s primarno in sekundarno dejavnostjo. Omogočanje kombinirane uporabe in medsebojnega dopolnjevanja prometnih sredstev neposredno vpliva na krajši čas potovanja, boljše izkoriščanje prometnih sredstev ter večjo prilagodljivost in ekonomičnost javnega prometa.

4.7. JAVNI ZRAČNI PREVOZ - LETALSKI PREVOZNIKI

Javni zračni prevoz je z razvojem postal dostopen širokemu krogu prebivalstva. Spodbujati je treba nadaljnjo rast in razvoj slovenskih letalskih prevoznikov. Zagotavljanje rednega zračnega prevoza je temeljni pogoj za zahtevano mobilnost prebivalstva in povezanost Republike Slovenije z Evropo in svetom. Trenutno stanje zelo konkurenčnega trga letalskih prevoznikov, ki imajo visoke stroške poslovanja, zahteva hitro odzivanje na spreminjajoče se okoliščine. Država si bo prizadevala ustvariti okolje, ki bo letalskim

prevoznikom omogočalo najugodnejše razmere delovanja. V ta namen bo država zagotovila hitro in strokovno opravljanje nadzornih in certifikacijskih nalog in tako letalskim prevoznikom omogočila hitrejšo odzivanje na zahteve trga. Prav tako si bo država z ustrežno ureditvijo, z izvajanjem področne evropske zakonodaje in postopki certifikacije upravljavcev letališč in izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa prizadevala, da ne bo izkoriščanja monopolov ter da bodo letališke takse in preletno/priletne pristojbine letalskim prevoznikom omogočale najvišjo mogočo kakovost in odzivnost zemeljske oskrbe ter pretočnost zračnega prostora.

Ob upoštevanju navedenih podatkov in upoštevanju trajnostnega razvoja bodo morali letalski prevozniki v prihodnjih letih izrabiti obstoječe zmogljivosti in vlagati v racionalno posodobitev sredstev, ki so nujno potrebna za vzdrževanje in boljši tržni položaj slovenskih letalskih prevoznikov na evropskem in svetovnem trgu.

4.8. RAZVOJ DEJAVNOSTI SPLOŠNEGA LETALSTVA (ZASEBNE, ŠPORTNE IN LJUBITELJSKE DEJAVNOSTI CIVILNEGA LETALSTVA)

V razvoju civilnega letalstva v Republiki Sloveniji je poleg komercialne letalske dejavnosti veliko vlogo igrala nekomercialna dejavnost splošnega letalstva, ki vključuje letalsko dejavnost zasebne, športne in ljubiteljske narave, kar potrjujejo priznani uspehi posameznikov na evropski in svetovni ravni.

Republika Slovenija je kot članica Mednarodne organizacije civilnega letalstva vzpostavila razmere za zasebno letalsko dejavnost, ki vključuje predvsem uporabo zrakoplovov za zasebne namene, gradnjo letališč in heliportov za lastne potrebe ter vzletišč. Ker zasebna letalska dejavnost nedvomno vpliva na splošno stanje civilnega letalstva in domačo letalsko industrijo, bo država podpirala in omogočala razvoj, ki bo upošteval vse v začetku postavljene temelje civilnega letalstva. Ob upoštevanju, da je uporaba letal za lastne potrebe v Republiki Sloveniji že ustaljena praksa, lahko v prihodnosti pričakujemo rast predvsem pri uporabi helikopterjev za lastne potrebe. Uporaba slednjih je zanimiva predvsem zato, ker je postopek gradnje zasebnih heliportov hitrejši in cenejši. Republika Slovenija razvoj helikopterske dejavnosti za komercialno in zasebno rabo podpira in bo navedeno področje s pravnega in upravnega vidika tudi ustrezno uredila.

Dejavnost splošnega letalstva vključuje predvsem:

- motorno letenje z:
 - letali
 - helikopterji
 - žirokopterji
 - ultralahkimi letalnimi napravami
 - eksperimentalnimi letali
- padalstvo
- balonarstvo
- jadralno letenje
- modelarstvo
- jadralno padalstvo in zmajarstvo.

Republika Slovenija si bo prizadevala, da bo razvoj komercialnega dela civilnega letalstva omogočal in dopuščal tudi možnosti za izvajanje in razvoj športne in ljubiteljske dejavnosti, ki civilno letalstvo približuje celotni družbi. Sočasno izvajanje športnih in ljubiteljskih dejavnosti civilnega letalstva ter drugih dejavnosti civilnega letalstva na območjih z visoko gostoto zračnega prometa je lahko sporno z vidika zagotavljanja varnosti. Z ustreznimi predpisi in navodili je treba določiti način in pogoje sočasnega izvajanja dejavnosti civilnega letalstva, ki bodo zagotavljali varnost neposredno vpletenih in tretjih oseb. Poleg

tega si bo Republika Slovenija prizadevala, da bodo imele osebe, ki opravljajo navedene dejavnosti, in osebe, ki so odgovorne za zagotavljanje vzdrževanja zrakoplovov, ki se v ta namen uporabljajo, možnost za izobraževanje in usposabljanje. S tem bomo dvignili raven usposobljenosti in strokovnosti ter posledično varnosti civilnega letalstva. Ob upoštevanju vedno večjega števila ljudi, ki se ukvarjajo z dejavnostmi splošnega letalstva, bo Republika Slovenija z učinkovitim in strokovnim nadzorom zviševala zahtevan nivo letalske varnosti.

Republika Slovenija bo zaradi pomoči nekomercialni dejavnosti civilnega letalstva proučila možnost za posebno ureditev, ki bi ločeno obravnavala trošarine za letalsko gorivo v nekomercialni dejavnosti civilnega letalstva. Cena letalskega goriva je trenutno velik del stroškov in lahko slabo vpliva na nadaljnjo rast in širitev nekomercialne dejavnosti civilnega letalstva, ki je eden izmed temeljev civilnega letalstva v Republiki Sloveniji. Ob upoštevanju javnofinančne vzdržnosti rešitve bi bilo treba ugotoviti, ali bi lahko znižali trošarine za letalsko gorivo za zrakoplove za nekomercialno rabo.

Predvsem v športni in ljubiteljski dejavnosti civilnega letalstva bo v prihodnosti treba okrepiti vlogo krovne organizacije slovenskih letalcev, Letalske zveze Slovenije, ki lahko v skladu s svojim poslanstvom bistveno vpliva na rast, nadaljnji razvoj in predvsem varnost civilnega letalstva v Republiki Sloveniji. Poleg tega je treba spodbujati delovanje strokovnih združenj z letalskega področja, ki lahko pripomorejo k razvoju splošnega letalstva, povezanosti z gospodarstvom, popularizaciji letalske tehnične kulture in negovanju slovenske letalske dediščine.

4.9. SPODBUJANJE SODELOVANJA MED CIVILNIM LETALSTVOM IN ŠIRŠIM GOSPODARSKIM OKOLJEM

Civilno letalstvo, predvsem letališča, je eno pomembnejših dejavnikov za ekonomski razvoj države, regij in lokalnih skupnosti. Letališča postajajo pomembna prometna središča in vozlišča za logistične storitve. Poleg temeljnih dejavnosti so v neposredni bližini letališč tudi številne druge spremljajoče dejavnosti. Poleg možnosti, ki jih nudijo ožja območja letališč, so letališča neposredno povezana s širšo gospodarsko dejavnostjo v zaledju. Zagotavljajo eno temeljnih prevoznih rešitev, ki je bila v preteklosti zapostavljena. Letalski prevoz tovora v Republiki Sloveniji je začel v preteklih letih rasti in bo v prihodnosti ena temeljnih dejavnosti na osrednjih javnih letališčih za mednarodni promet. Ob upoštevanju, da je cestna infrastruktura s poudarkom na avtocestah v bližini letališč v Republiki Sloveniji dobro razvita, slovenska letališča izpolnjujejo enega bistvenih pogojev za prevoz letalskega tovora, ki se delno prevaža tudi po cestah.

Republika Slovenija bo zaradi širjenja obsega prevoza letalskega tovora zagotovila manjkajoče železniške povezave do osrednjih javnih letališč, ki imajo možnosti za razvoj tovrstne panoge. S kakovostnejšim in cenejšim dostopom do javnih letališč bo omogočeno aktivnejše sodelovanje širšega gospodarstva z letalsko industrijo.

Druga, prav tako pomembna panoga, ki je tesno povezana z letalsko industrijo, je turizem. Sedanje sodelovanje obeh panog kaže sinergijske učinke, vendar vse možnosti še niso bile izčrpane. Javna letališča za mednarodni zračni promet in javna letališča za domači promet, ki je po vstopu Republike Slovenije v šengensko območje postal domači promet za prebivalstvo Evropske unije, nudijo velike priložnosti. Treba je zagotoviti močnejše sodelovanje med turistično dejavnostjo in civilnim letalstvom ter na podlagi narave in vrste turistične dejavnosti na posameznih območjih Republike Slovenije razvijati projekte sodelovanja. Pri tem bosta potrebni sodelovanje in usklajeno nastopanje državne in regionalnih turističnih organizacij z upravljavci letališč in zainteresiranimi letalskimi prevozniki.

Letalska proizvodnja ima posebno mesto v slovenskem gospodarstvu zaradi visoko izobraženega osebja in sodobne tehnologije, ki jih zaposluje in uporablja. Slovenska podjetja so se na mednarodnem letalskem trgu že dokazala z razvojem in proizvodnjo letal in navigacijskih sistemov. Republika Slovenija bo podprla ta del gospodarstva z ustrezno strokovno pomočjo za certifikacijo izdelkov in tako omogočila še naprej uspešno delovanje na mednarodnem trgu letalskih proizvodov.

Republika Slovenija bo podprla tudi projekte razvoja in proizvodnje brezpilotnih zrakoplovov, tudi z ustrezno strokovno pomočjo pri certifikacijskem organu.

Ob upoštevanju že navedenih omejitev glede državnih pomoči v civilnem letalstvu lahko tesno povezovanje civilnega letalstva s širšim gospodarskim okoljem neposredno močno vpliva na obseg dejavnosti civilnega letalstva. Ta možnost je izražena predvsem v turizmu. Ob tem bo treba posebno pozornost nameniti financiranju dejavnosti, povezanih z letalstvom, s sredstvi iz evropskih skladov. Slednja so lahko poleg gradnje letalske infrastrukture namenjena tudi drugim dejavnostim, ki sicer ne spadajo v civilno letalstvo, a so z njim neposredno povezana. Republika Slovenija bo v prihodnosti večjo pozornost namenjala možnostim za sistematično črpanje evropskih sredstev za financiranje gradnje in nadgradnje letalske infrastrukture ter spodbujanja gospodarskih dejavnosti in predvsem turizma, ki so neposredno povezane s civilnim letalstvom.

4.10. SPODBUJANJE SODELOVANJA MED IZOBRAŽEVALNIMI USTANOVAMI IN CIVILNIM LETALSTVOM

Republika Slovenija ima tradicijo letalskih šol, ki so predvsem v letalskih klubih in pri posameznih letalskih prevoznikih. Ob upoštevanju, da letalska dejavnost sloni na kombinaciji človeškega faktorja in visoke tehnologije, je dobra strokovna usposobljenost bistvenega pomena za zagotavljanje varnosti v civilnem letalstvu. Na podlagi navedenega je treba zagotoviti, da bosta šolanje in usposabljanje na vseh področjih letalstva visokokakovostni, in tako civilnemu letalstvu zagotavljali trajni priliv usposobljenega osebja. Poleg tega je treba izkoristiti stanje visokoizobraženega, strokovno usposobljenega in izkušenega osebja v letalski stroki, ki ga Slovenija v tem trenutku ima. Majhnost države z dobro usposobljenim osebjem, ki se lahko hitro odziva na spremembe trga, je naša prednost. Republika Slovenija si bo prizadevala, da bodo zahteve civilnega letalstva po strokovno usposobljenem osebju zagotovljene z zadostnim številom primernih organizacij za usposabljanje letalskega osebja. Iz dosedanjih izkušenj izhaja, da je Republika Slovenija glede na geografsko lego, strokovno usposobljeno osebje in primerno infrastrukturo, ustrezná država za šolanje za pilote in zagotavljanje vzdrževalne dejavnosti za celotno Evropsko unijo ter države vzhodne in jugovzhodne Evrope.

Navedene cilje si bo država prizadevala doseči s spodbujanjem certifikacijske dejavnosti za letalske šole in trajnega dialoga med letalsko industrijo in izobraževalnimi ustanovami, ki so del državnega izobraževalnega sistema.

Prav tako si bo država prizadevala vzpostaviti letalski izobraževalni center, v katerem bodo sodelovali izkušeni strokovnjaki za letalstvo, ki bodo poleg razvijanja teoretičnega znanja skrbeli predvsem za povezavo med potrebami civilnega letalstva in razvojem evropske in domače zakonodaje. Stranke, ki sodelujejo v upravnih postopkih s področja civilnega letalstva, morajo biti v skladu z evropskimi in notranjepravnimi predpisi strokovno usposobljene stranke. To je temeljni pogoj za zagotavljanje varnosti civilnega letalstva, ki temelji na državnem in notranjem nadzoru kakovosti izvajanja dejavnosti. Tem strankam je nujno treba zagotoviti možnost za usposabljanje predvsem pri razvoju zakonodaje po zgledu podobnih ustanov v tujini. Intenziven prenos znanja med letalskimi

strokovnjaki in zainteresirano javnostjo bo dvignil raven strokovnega znanja pri strankah. S tem bo dosežen dvojni učinek:

- višja raven znanja in zavedanja pomeni višjo raven zagotavljanja varnosti civilnega letalstva in
- višja raven znanja pomeni kakovostnejše zahteve, ki se vlagajo pri nadzornem/certifikacijskem organu, in s tem krajše postopke, ki so bistvenega pomena za hitro odzivnost na trgu izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva.

Ob upoštevanju, da Republika Slovenija v tem trenutku ne zagotavlja možnosti za praktično šolanje letalskega osebja v javnem izobraževalnem sistemu, bo treba proučiti možnost za oblikovanje izobraževalne ustanove, ki bi zagotavljala šolanje letalskega osebja, vključujoč pilote, vzdrževalce letal, kontrolorje zračnega prometa, dispečerje ter drugo osebje, pomembno za varnost civilnega letalstva. Rešitev, ki bi povezala potrebe izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva ter letalske industrije po ustrezno šolanem osebju s slovensko letalsko stroko, bi bila nedvomno pomemben delež pri nadaljnjem kakovostnem in količinskem razvoju civilnega letalstva v Republiki Sloveniji.

5. OPERATIVNI CILJI, PROJEKTNI UKREPI IN ROKI

Z namenom doseganja zastavljenih ciljev so Republika Slovenija in izvajalci dejavnosti civilnega letalstva določili projektne ukrepe, ki bodo izvedeni do leta 2020. V spodnji preglednici so poleg operativnih ciljev in projektnih ukrepov navedeni še predvideni roki izvedbe, ki bodo pripomogli k ugotavljanju uspešnosti izvajanja Resolucije o Nacionalnem programu razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije do leta 2020.

Preglednica 2: Operativni cilji, projektne ukrepi in roki

Operativni cilji	Projektne ukrepi	Rok izvedbe
zagotavljanje pravnih podlag, ki bodo omogočale varno in učinkovito implementacijo tehničnih inovacij in izboljšanih operativnih postopkov	▪ zagotoviti usposobljenost pristojnega organa	▪ junij 2010
	▪ novelacija Zakona o letalstvu	▪ april 2010
	▪ posodobitev pravilnikov SFRJ, ki se še uporabljajo (20 pravilnikov)	▪ julij 2011
zagotavljanje varnosti civilnega letalstva in zmanjšanje tveganj	▪ ustrezno zagotavljanje učinkovitega in strokovnega nadzora nad izvajanjem dejavnosti civilnega letalstva	▪ oktober 2010
	▪ sprejetje Nacionalnega programa upravljanja varnosti v civilnem letalstvu	▪ december 2010
	▪ implementacija sistema upravljanja varnosti v civilnem letalstvu	▪ julij 2012
trajnostni razvoj civilnega letalstva	▪ izvajanje evropskih predpisov o dovoljenem hrupu in emisij letalskih motorjev	▪ poteka
	▪ priprava in sprejetje pravilnika o hrupu na javnih letališčih	▪ januar 2010
	▪ učinkovitejša raba zračnega prostora (glej ukrepe za povečanje zmogljivosti zračnega prostora)	▪ 2010–2015
povečanje zmogljivosti zračnega prostora	▪ implementacija AMC	▪ januar 2010

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ustrezno zagotavljanje učinkovitega in strokovnega nadzora nad izvajanjem dejavnosti civilnega letalstva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oktober 2010
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izgradnja novega centra za kontrolo zračnega prometa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ januar 2012
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ implementacija FAB-CE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ januar 2012 (1. faza) ▪ januar 2015 (2. faza)
razvoj infrastrukture na javnih letališčih in posledično povečanje letaliških zmogljivosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ priprava in sprejetje izvedbenih prostorskih aktov za javna letališča državnega pomena 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ januar 2014
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gradnja potniškega terminala na Letališču Edvarda Rusjana Maribor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2012
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gradnja, posodobitev in dograditev letališke infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ glede na naložbe upravljavcev javnih letališč
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ posodobitev infrastrukture, namenjene za druge dejavnosti, ki se izvajajo na javnih letališčih 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ glede na naložbe upravljavcev javnih letališč in vlagateljev iz logistične dejavnosti
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gradnja potniškega terminala na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2012
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gradnja tovarnega terminala na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2014
povečanje konkurenčnosti slovenskih letalskih prevoznikov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hitro in strokovno reševanje postopkov certifikacije z ustreznim zagotavljanjem učinkovitega in strokovnega nadzora nad izvajanjem dejavnosti civilnega letalstva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oktober 2010
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ implementacija evropskih predpisov, ki zahtevajo preglednost pri določanju letaliških pristojbin in taks 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ januar 2011
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ posodobitev in prilagajanje prevoza potnikov zahtevam trga 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ glede na potrebe in naložbe lastnikov letalskih prevoznikov
celostna navezava javnih letališč na obstoječo in predvideno javno prometno infrastrukturo in zagotovitev možnosti za intermodalni dostop do javnih letališč	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gradnja železniške povezave do Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2019
povezovanje izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva in raziskovalno-izobraževalnih ustanov, ki bo na podlagi namenskih raziskav in razvoja omogočilo hitro in učinkovito vključevanje visokostrokovno izobraženega osebja ter implementacijo novih tehnologij in postopkov v letalsko industrijo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacija strokovnih usposabljanj v pristojnem organu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ januar 2011
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacija rednih srečanj izvajalcev letalske dejavnosti in raziskovalno-izobraževalnih ustanov pod pokroviteljstvom pristojnega organa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ julij 2010

6. SKLEPNE UGOTOVITVE

Nacionalni program razvoja civilnega letalstva določa smernice razvoja civilnega letalstva in ukrepe za uresničevanje ciljev razvoja civilnega letalstva v Republiki Sloveniji.

Razvojne priložnosti in predvsem vpliv na širše gospodarstvo, ki ga civilno letalstvo ima, je treba izkoristiti in temu nameniti ustrezno pomoč. Bistvene razvojne naloge so:

- zagotavljanje varnosti in trajnostnega razvoja civilnega letalstva z ustreznim zagotavljanjem učinkovitega in strokovnega nadzora;
- razvoj letališke infrastrukture in letališke dejavnosti, ki bo letališča postavila v ospredje prometne, logistične in splošne gospodarske dejavnosti;
- razvoj infrastrukture izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa;
- intenzivna povezava civilnega letalstva z drugimi gospodarskimi panogami.

Navedene cilje bo mogoče doseči le ob usklajenem delovanju države, izvajalcev dejavnosti civilnega letalstva in gospodarstva kot celote.

Ministrstvo, pristojno za promet, bo kot nosilec in glavni izvajalec prometne politike, ki vključuje tudi civilno letalstvo, pripravilo navedene pravne podlage in v skladu z zakonsko pristojnostjo sodelovalo pri postopkih priprave ustreznih prostorskih aktov. Ob upoštevanju smernic tega programa in ob tesnem sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi in lokalnimi skupnostmi bo ministrstvo, pristojno za promet, izvajalo politiko razvoja civilnega letalstva v Republiki Sloveniji.

Ministrstvo, pristojno za promet, bo vsaki dve leti pripravilo vmesno poročilo o stanju izvajanja Nacionalnega programa razvoja civilnega letalstva.

Civilno letalstvo lahko s celostnim načrtovanjem in strateškim razvojem infrastrukture poleg zagotavljanja javnega interesa varnega zračnega prevoza potnikov in blaga pozitivno vpliva na rast in razvoj slovenskega gospodarstva in blaginjo vseh prebivalcev Republike Slovenije.

Št. 326-06/09-16/35
Ljubljana, dne 2. februarja 2010
EPA 747-V

Državni zbor
Republike Slovenije
dr. Pavel Gantar l.r.
Predsednik